

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

«Γύρω στα 45, ο Θεμιστοκλής ο Αθηναίος, γιος του Νεοκλή, ήταν ένας βετεράνος μηχαντής. [...] Σε τρία χρόνια είχε καταφέρει να κάνει την Αθήνα την πρώτη ναυτική δύναμη της Ελλάδας, την περήφανη κάτοχο 200 τριήρων. Είχε ναυπηγήσει στόλο και είχε καταστρώσει ένα σχέδιο για να σώσει την πόλη από την περσική εισβολή, την οποία προέβλεπε. Αλλά και ο ίδιος είχε γίνει ο πρώτος άντρας της Αθήνας, καθώς και ο κινητήριος μοχλός του ελληνικού ναυτικού. Δεν ήταν κι άσχημα για κάποιον που δεν ανήκε στο γοητευτικό κύκλο της αθηναϊκής αριστοκρατίας, για κάποιον που παρουσίαζε χωρίς περιστροφές τον εγωισμό του λέγοντας: 'Πως δεν ήξερε ίσως να κουρδίσει τη λύρα και να κρατήσει μια κιθάρα, ήξερε όμως, παίρνοντας μια μικρή και ασήμαντη πόλη, να την κάνει δοξασμένη και μεγάλη'. Δεν ήταν άσχημα για κάποιον που τρώμαζε την παλιά φρουρά, για κάποιον για τον οποίον αργότερα ο φιλόσοφος Πλάτωνας παραπονιόταν ότι είχε μετατρέψει τους Αθηναίους από ακλόνητους οπλίτες σε όχλο ναυτών.[...] Μόνο μια δημοκρατία μπορούσε να συνδυάσει το έμπυχο δυναμικό για να στελεχώσει 200 τριήρεις –σαράντα χιλιάδες άντρες– αλλά και τη θέληση να χρησιμοποιήσει τους άντρες σωστά. Όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος, η δημοκρατία ενεργοποίησε την Αθήνα: 'Αφού οι Αθηναίοι όσο καιρό κυβερνιούνταν από τυράννους δεν ήταν ανώτεροι πολεμιστές από κανένα γειτονικό τους λαό, όταν όμως λυτρώθηκαν από τους τυράννους, έγιναν πρώτοι, και με μεγάλη διαφορά. Και από αυτό γίνεται φανερό πως, όσο ήταν καταπιεσμένοι, δεν ήθελαν να δείξουν την παλικαριά τους, γιατί θα εξυπηρετούσαν το δυνάστη τους, όταν όμως λυτρώθηκαν, ο καθένας τους για το δικό του καλό έβαζε τα δυνατά του για τη νίκη'. Ο Θεμιστοκλής ήταν το σπάνιο αυτό δώρο της δημοκρατίας. Ήταν ηγέτης. Δε φοβόταν να λέει την αλήθεια στο λαό. [...] Φημιζόταν για την καπατσοσύνη του και τη στρατηγική του, ή για αυτό που οι Έλληνες αποκαλούσαν δεινότητα» (B. Strauss, *Ναυμαχία της Σαλαμίνας*, Αθήνα 2005, μτφρ. Μ. Παππά, σ. 43-45).

«Τα δύο σκέλη της πολιτικής του Θεμιστοκλή ήταν η οχύρωση του Πειραιά και η παράλληλη δημιουργία μιας ναυτικής δύναμης. Το στρατηγικό σχέδιο του Θεμιστοκλή προέβλεπε μάλιστα –σε περίπτωση κινδύνου– τη μεταφορά του άστεως στον Πειραιά, τον οποίο 'θεωρούσε πιο χρήσιμο από την πάνω πόλη και γι' αυτό πολλές φορές προέτρεπε τους Αθηναίους, αν ποτέ πιεστούν από την ξηρά, να κατεβούν στον Πειραιά, από όπου θα μπορούν να αντιμετωπίσουν όλους τους εχθρούς με τα πλοία τους'. Το σχέδιο συμπληρώθηκε το 457 π.Χ. με την κατασκευή των Μακρών τειχών και μετά δέκα χρόνια του διάμεσου τείχους, έτσι ώστε το αστικό σύνολο Αθήνα-Πειραιάς να αποτελέσει πλέον μια απόρθητη νησίδα. Η εξέλιξη αυτή συνδέεται με τη Δηλιακή Συμμαχία και τη μετατροπή της σε μια αθηναϊκή ναυτική αυτοκρατορία» (Γ. Σταϊνχάουερ, *Ο Πόλεμος στην Αρχαία Ελλάδα*, Αθήνα 2000, σ. 140).